

MUHASEBE MESLEĞİ SEÇİMİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ: UŞAK ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA *

Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ^a
Öğr. Gör. Tolga YEŞİL^b
Fırat AY^c

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi
Nisan 2018; Özel Sayı: 298-327*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe alanındaki meslek seçimlerinde etkili olan faktörlerin tespit edilip değerlendirilmesidir. Araştırma örneklemini kapsamındaki veriler Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki; İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye ve Ekonometri bölümlerinde öğrenim gören 1053 öğrenciye anket yöntemi uygulanarak elde edilmiştir. Analiz aşamasında öncelikle geçerlilik ve güvenilirlik testi, faktör analizi ve faktör analizi sonucundaki faktörlerle demografik özellikler arasındaki ilişkinin ölçülmesi için Levene's Test, ANOVA ve Varyans Analizi, Scheffe-posthoc analizleri yapılmıştır.

Araştırma sonucunda muhasebe eğitimi alan ve potansiyel muhasebe meslek mensubu adayı olan öğrencilerin muhasebe mesleğini tercih etmesindeki etkili olan faktörler 7 boyutta toplanmıştır. Bu faktörler kişisel tercihler, saygınlık ve sosyal statü beklentisi, mesleki deneyim, çevre etkisi, çalışma şartları, bağımsız çalışma, mesleki gelişim olarak isimlendirilmiştir. Ayrıca kişisel tercihler, saygınlık ve sosyal statü beklentisi, mesleki deneyim, bağımsız çalışma faktörleri ile öğrencilerin okumakta oldukları bölümler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Muhasebe Eğitimi, Meslek Seçimi.

JEL Kodları: M40, M41.

* Bu makale, 13-17 Aralık 2017 tarihinde Erzurum'da düzenlenen 4.Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresinde sunulmuş olan özet bildirinin genişletilmiş tam metnidir.

^a Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, fatma.akyuz@usak.edu.tr

^b Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, tolga.yesil@usak.edu.tr (Sorumlu Yazar, Corresponding Author)

^c Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A. B. D. Yüksek Lisans Öğrencisi, firat-ay89@hotmail.com

EVALUATION OF FACTORS AFFECTING CHOICE OF ACCOUNTING PROFESSION: AN APPLICATION REGARDING STUDENTS AT USAK UNIVERSITY FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCE

ABSTRACT

The aim of this research is to evaluate and determine the factors effective in selecting their professions in the accounting area of the students taking an accounting education. The sample of this research is comprised of 1053 students who has been educated in the departments of Business Administration, Economic, Public Administration, Public Finance and Econometrics, Usak University Faculty of Economics and Administrative Sciences. The research data was collected with survey method. In the analysis stage, Levene's test, ANOVA, Variance and Scheffe-posthoc analyses were used to measure the relationship between the factors of validity and reliability test- factor analysis- the factors in factor analysis and demographic characteristics.

In the result of the research factors were categorized in 7 dimensions that are effective for the students who are taken accounting education and are candidates for potential accounting professions. These factors are called as personal preferences, expectation of dignity and social status, professional experience, environmental effect, working conditions, free work conditions, professional development. There was also a meaningful relationship between personal preferences, expectation of dignity and social status, professional experience, free work conditions factors and departments that students study.

Key Words: Accounting Professions, Accounting Education, Choice of Profession.

JEL Codes: M40, M41.

1. GİRİŞ

Bireylerin yaşamında, meslek seçiminin önemli bir yeri vardır. Meslek seçiminde ise kişilerin almış oldukları eğitimden yaşamış oldukları çevreye kadar birçok farklı değişkenin etkisi söz konusudur. Muhasebe mesleğini de etkileyen farklı değişkenler bulunmaktadır. Muhasebeyi etkileyen çevresel değişkenler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır (Sürmen ve Aygün, 2013: s.373):

- Kültürel Çevre
- Meslekle İlgili Çevre
- Yasal Çevre
- Teknolojik Çevre
- Ekonomik Çevre

- Politik Çevre
- Eğitimle İlgili Çevre
- Uluslararası Çevre

Muhasebe eğitiminin (Eğitimle İlgili Çevre) diğer çevre değişkenleri arasında farklı ve önemli bir yeri bulunmaktadır. Muhasebeyi etkileyen diğer çevresel değişkenlerdeki gelişmeler direkt olarak muhasebe eğitim yapısına aktarıldığı takdirde eğitimin kalitesi de artacaktır. Örneğin uluslararası muhasebe standartlarıyla ilgili gelişmeler (Uluslararası Çevre), mesleki etik konuları (Mesleki Çevre), ülkelerin hukuksal vergilendirme sistemi (Yasal Çevre), muhasebe bilgi sistemlerinin gelişimi (Teknolojik Çevre), işletmelerin ticari yapısı, sektörel koşullar (Ekonomik Çevre), vd. çevresel değişkenler muhasebe eğitimini direkt olarak etkilemektedir. Kısaca muhasebe eğitiminin dinamik bir yapıda olması önemlidir.

Bu çalışmada Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenip değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ulaşılan sonuçlar muhasebe bilim dalına katkı sağlayacaktır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın anahtar kelimelerinin de yer aldığı muhasebe mesleği, muhasebe eğitimi ve meslek seçimindeki etkili faktörler literatür taramasında odaklanılan kavramlardır. Bu kavramlara yönelik olarak aşağıdaki bilimsel yayınlar çalışmanın literatür kısmını oluşturmaktadır. Konuyla ilgili yayınlanmış bazı çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Akın ve Onat (2015) yüksekokuldaki muhasebe ve finansal yönetim bölümü ve meslek yüksekokulu bünyesindeki muhasebe ve vergi uygulamaları bölümündeki 184 öğrenciye anket uygulayarak bir analiz gerçekleştirmişlerdir. Araştırma örneklemindeki öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmelerinde iş bulma olanaklarının fazla olduğu düşüncesinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yazarlar ayrıca demografik özellikler açısından muhasebe mesleği seçimini etkileyen faktörleri değerlendirmişlerdir.

Bulca ve Erem (2014) Uşak Üniversitesine bağlı meslek yüksekokullarındaki 739 öğrencinin muhasebe ve finans eğitimine yönelik görüşlerini değerlendirmek amacıyla çalışmalarında frekans

analizi uygulamışlardır. Araştırma sonucunda meslek yüksekokullarındaki öğrenciler, muhasebe ve finans eğitiminin kalite düzeyinin ilgili alandaki öğretim üyelerinin nitelikli olmasıyla birlikte artacağı düşüncesi baskın çıkmıştır. Bulca ve Erem'in yapmış olduğu çalışmanın bu çalışmadan farkı meslek yüksekokullarında uygulanmış olmasıdır.

Odia ve Ogiedu (2013) Nijerya'da bulunan Benin, Igbinedion ve Ambrose Alli Üniversitelerindeki muhasebe öğrencilerinin mesleki kariyer seçimlerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma örneklemini muhasebe programındaki 300 öğrenci oluşturmuştur. Regresyon ve bağımsız T testi analizi sonucu, iş olanağının fazla olması ve yüksek ücret beklentisi kariyer seçimini etkileyen faktörler arasında yer alan önemli bulgulardır. Çalışmanın diğer sonucu kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğindeki kariyer beklentilerinin yüksek olmasıdır.

Ekşi, Özçalıcı ve Büyükkonutlu (2011) Kilis 7 Aralık Üniversitesinde kayıtlı muhasebe meslek adayı olan 256 öğrencinin muhasebe mesleğiyle ilgili görüşlerini incelemiştir. Çalışmada cinsiyet açısından kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğine bakış açılarının olumlu olduğu yazarlar tarafından tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda muhasebe mesleğinin itibarlı ve iş olanaklarının fazla olması, problem çözümü ve stratejik düşünme gibi faktörlerin anlamlı olduğu bulunmuştur.

Şengel (2011) Türkiye'deki muhasebe meslek elemanı talebini dikkate alarak, muhasebe meslek elemanlarında aranan nitelikleri belirlemek için bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu amaçla Hürriyet Gazetesinde 1995-2010 tarih aralığında yayınlanmış 186 insan kaynakları ilan eklerini incelemiştir. Araştırma sonucu olarak muhasebe mesleği için gerekli eğitimlerin yanında kişisel gelişim eğitimlerinin verilmesi gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca çalışma yılları kapsamında (1995-2010) inşaat sektörünün ön planda olması nedeniyle muhasebe meslek talebinde inşaat muhasebesinin önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dinç (2008) Karadeniz Bölgesindeki 10 farklı meslek yüksekokulundaki muhasebe programı öğrencilerinin muhasebe mesleği seçimindeki etkili faktörleri belirlemek için bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma örneklemini 649 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma çerçevesinde 7 temel faktör belirlenmiştir. Yüksek gelir beklentisi, kariyer düşüncesi,

mesleki tecrübe, bilgi ve becerinin muhasebe programı öğrencileri üzerinde etkili olduğu araştırma sonuç kısmında belirtilmiştir.

Yayla ve Cengiz (2005) muhasebe mesleği seçimindeki etkili faktörleri incelemek amacıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesindeki işletme, maliye ve iktisat bölümlerindeki 400 öğrenciye anket uygulamışlardır. Elde edilen veriler için Anova ve regresyon analizi uygulanması sonucunda; öğrencilerin mesleği kendi tercih etmeleri, aile ve çevrenin etkisi ve kazancı yüksek bir meslek olduğu görüşü önemli faktörler olarak tespit edilmiştir. Diğer dikkat çeken bulgu ise muhasebe mesleğini yapmayı düşünen erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre oranının yüksek olmasıdır.

Muhasebe meslek seçiminde etkili faktörlerin incelenmesiyle ilgili farklı eğitim düzeylerindeki öğrencilere yönelik olarak yapılmış çalışmalar literatür taraması kısmında çoğaltılabilir. Literatür çalışmasındaki ortak bulgular muhasebe mesleği alanındaki iş olanaklarının fazla olması düşüncesi ve dolayısıyla yüksek kazanç beklentisi eğilimi ve öğrencilerin kariyer düşüncesinin ön planda olmasıdır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Muhasebe eğitiminin amacı, muhasebe eğitimi alan öğrencilere meslek alanındaki gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmaktır. Türkiye’de muhasebe meslek unvanının hukuki temelini 3568 sayılı kanun oluşturmaktadır. Bu kanuna göre muhasebecilik mesleğini yapabilmek için öncelikle hukuk, iktisat, işletme, maliye, kamu yönetimi, muhasebe, bankacılık, siyasal bilimler alanlarında eğitim veren en az lisans düzeyinde eğitimi başarıyla tamamlayıp mezun olma şartı aranmaktadır. Türkiye’de muhasebe alanındaki meslek beklentilerinin karşılanması için muhasebe eğitimi ve eğitimin kalitesi önemlidir. 3568 sayılı kanunda sayılan bilim dallarının eğitim müfredatlarında muhasebe derslerinin kredileri birbirlerinden farklılık arz etmektedir (3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, Madde 5; Zaif ve Ayanoglu, 2007: s.135). Türkiye’de muhasebe eğitimi ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerde verilmektedir. Farklı eğitim düzeylerinde verilen muhasebe eğitimi, genel (finansal) muhasebe, maliyet ve yönetim muhasebesi, dönem sonu muhasebe işlemleri, şirketler muhasebesi, bilgisayarlı muhasebe uygulamaları, denetim ve finansla bağlantılı konuları kapsamaktadır. Lisansüstü düzeydeki muhasebe eğitimi ise temel

muhasabe bilgilerine nispeten daha yüksek akademik bilgilere dayanmaktadır (Kutlu, 2010: s.235-236).

4. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE KISITLARI

Araştırmanın amacı Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki muhasabe eğitimi alan öğrencilerin muhasabe mesleğini seçmelerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesidir. Belirlenen bu faktörlerin değerlendirilmesi muhasabe eğitimi ve muhasabe meslek alanına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle araştırma örneklemini olarak Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye ve Ekonometri bölümlerinde muhasabe eğitimi alan 1053 öğrenciye anket uygulanarak ilgili veri seti oluşturulmuştur.

Anketin ilk bölümünde araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin demografik özellikleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünü; kariyer, mesleki tatmin, bireysel beklentiler, aile çevresi, eğitim çevresi, sorumluluk, mesleki tecrübe ve kazanç beklentisiyle ilgili 30 adet soru oluşturmaktadır. 30 adet soru için "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" ifadelerinin yer aldığı 5'li Likert ölçeğine göre anket hazırlanmıştır. Anketteki sorular; Dinç, Engin (2008) ve Akın, Osman ve Onat, Osman K., (2015) tarafından yapılmış olan bilimsel çalışmalar referans alınıp, çalışmaya yazarlar tarafından da soru eklenip modifiye edilerek hazırlanmıştır.

Araştırma kapsamındaki veriler SPSS 23 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programında analiz edilmiştir. Analiz aşamasında öncelikle anketi oluşturan sorular için geçerlilik ve güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Bir sonraki aşamada SPSS'e girilmiş veri setine faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda ulaşılan faktörlerle, demografik özelliklerin yer aldığı cinsiyet, öğrenim görülen bölüm vb. veriler arasındaki ilişkilerin anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için Independent Sample T Testi, Levene's Test, ANOVA ve varyans analizi sonucu Scheffe-posthoc testi uygulanarak sınanmıştır.

5. İSTATİKSEL ANALİZLER VE BULGULAR

Çalışmanın istatistiksel analiz kısmında öncelikle demografik özellikler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın diğer analiz bölümlerinde ise Cronbach's Alpha güvenilirlik analizi, faktör analizi, öğrencilerin okumakta oldukları bölümler, lise mezuniyet durumları ve cinsiyet ile faktörler arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyi test edilmiştir.

5.1. Demografik Özellikler

Ankete katılanların %41,1'i erkek, %58,9'u kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %35,8'i düz lise, %34,2'si anadolu lisesi, %19,8'i meslek lisesi, %10,2'si diğer (açık lise, fen lisesi vd.) tür liselerden mezun olmuştur.

Tablo-1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		Sayı	%
CİNSİYET	Erkek	433	41,1
	Kadın	620	58,9
	Toplam	1053	100,0
MEZUN OLUNAN LİSE TÜRÜ	Meslek Lisesi	209	19,8
	Anadolu Lisesi	360	34,2
	Düz Lise	377	35,8
	Diğer(Açık Lise, Fen Lisesi, vd.)	107	10,2
	Toplam	1053	100,0
OKUDUĞU BÖLÜM	İşletme	323	30,7
	İktisat	152	14,4
	Maliye	273	25,9
	Kamu Yönetimi	210	19,9
	Ekonometri	95	9,0
	Toplam	1053	100,0

Tablo-1'e göre Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi kapsamında ankete katılan öğrencilerin %30,7' si İşletme bölümü, %

25,9'u Maliye bölümü, %19,9'u Kamu Yönetimi bölümü, %14,4'ü İktisat bölümü ve %9'u Ekonometri bölümünde öğrenim görmektedir.

5.2. Güvenilirlik Analizi ve Faktör Analizi

Araştırma yönteminde Dinç, Engin (2008) ve Akın, Osman ve Onat, Osman K., (2015) tarafından yapılmış olan bilimsel çalışmalar referans alınarak yazarlar tarafından modifiye edilerek hazırlanmıştır. 36 adet sorudan oluşan anket öncelikle Cronbach's Alpha Güvenilirlik analizi yapılmıştır ve aşağıdaki sonuç elde edilmiştir:

Tablo-2: Cronbach's Alpha Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik İstatistiği

Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
,871	36

36 sorunun yer aldığı 5'li Likert ölçek tipli anketin güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's Alpha değeri %87,1 çıkmıştır. Ayrıca tek tek sorular silinerek yapılmış olan "Cronbach's Alpha If Item Deleted" analiz sonuçlarındaki değerlere göre silmeye gerekli soru öngörülmemiş ve sonraki aşamada faktör analizi uygulanmıştır. 1053 öğrenciden elde edilen verilerin kullanılarak uygulanan faktör analizi sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo-3: Faktör Analizi

	Faktör Analizi						
	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7
1- Kazancı yüksek bir meslek olduğu için tercih edeceğim		,403					
2- Disiplinli ve düzenli çalışma gerektiren bir meslektir					,765		
3- Sorumluluk almayı gerektiren meslektir					,771		

4- Hareketli ve dinamik bir meslektir				,461		
5- Yaratıcılığı öne çıkaran bir meslektir						,669
6- Serbest çalışma imkânı sunan bir meslektir					,796	
7- Toplumda saygın bir meslektir	,731					
8- Belli bir sosyal statüye sahip bir meslektir	,617					
9- Güven esasına dayalı bir meslektir	,525					
10- Kariyer yapmaya imkân tanıyan bir meslektir	,620					
11- Önceki iş tecrübelerimin etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslektir		,768				
12- Bu alanda staj yapmış olmamın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslektir		,795				
13- Bu alanda katılmış olduğum etkinlikler nedeniyle tercih edeceğim bir meslektir		,666				
14- Gelecekte geçerliliğini koruyan bir meslektir	,640					
15- Günümüzde ihtiyaç duyulan bir meslektir	,619					

16- Ailemin etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim			,710			
17- Arkadaşlarımın etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim			,675			
18- Almış olduğum eğitimin etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim		,367				
19- Bu mesleği yapan çevremın etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim			,737			
20- Yaşam tarzıma uygun bir meslek olduğu için tercih edeceğim	,536					
21- Muhasebe mesleğini yapabilecek kabiliyetim olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	,629					
22- Diğer mesleklere girmemi kolaylaştıracak bilgi ve beceriyi kazandıracığı için bu mesleği tercih edeceğim	,575					
23- Sayısal verilerle uğraşmayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim	,651					

24- Beklentilerimi karşılayacak bir meslek olduğu için tercih edeceğim	,596						
25- Bağımsız çalışma imkânı tanıdığı için bu mesleği tercih edeceğim						,682	
26- Örnek aldığım kişilerin bu meslek mensubu olduğu için bu mesleği tercih edeceğim				,417			
27- Risk almayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim	,398						
28- İş olanakları fazla olduğu için bu mesleği tercih edeceğim		,456					
29- Bu mesleği yaparken mutlu olacağıma inandığım için bu mesleği tercih edeceğim	,637						
30- Muhasebe dersi ilgimi çektiği için bu mesleği tercih edeceğim	,630						
Faktör içerisindeki değişken sayısı	8	8	4	4	3	2	1
Özdeğer	7,509	2,398	1,575	1,428	1,164	1,110	1,034
Açıklanan Varyans (%)	25,029	7,994	5,250	4,760	3,880	3,700	3,447
Kümülatif Varyans (%)	25,029	33,023	38,273	43,033	46,913	50,612	54,059
KMO Test Sonucu	,905						

Tablo-3'e göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi 0,90'ın üzerinde olduğu için örneklem büyüklüğü (0,900<0,905) Çokluk vd. (2012) tarafından mükemmel olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca Tablo-3'e göre faktör analizi sonucu meslek seçimindeki etkili olan 30 adet anket sorusu 7 faktör altında toplanmıştır. Bu 7 faktörün her birisinin öz değeri 1'in üzerindedir. 7 faktör ayrıca toplam varyansın %54,059'unu açıklamaktadır. Faktör analizi sonucunda muhasebe meslek seçiminde etkili olan değişkenler dikkate alınarak faktör isimlendirmesi aşağıdaki şekilde yapılmıştır:

Faktör 1- Kişisel Tercihler: Bireysel tercihler sonucunda; mutlu olacağına inanma, bu mesleğin, muhasebe derslerinin ve dersi anlatan öğretim elemanlarının bu mesleği seçmeyi düşünen öğrencilerin ilgisini çekmesi, vb. "Kişisel Tercihler" isimli faktörü oluşturmaktadır.

Faktör 2- Saygınlık ve Sosyal Statü Beklentisi: Toplumsal güven, saygı ve statü sağlanmasıyla birlikte kazancının yüksek olması beklentisiyle birlikte muhasebeyle ilgili meslek seçimini etkileyen bu koşullar ikinci faktör kapsamına dahil edilmiştir.

Faktör 3- Mesleki Deneyim: Daha önceki iş tecrübeleri, bu meslekle ilgili yapılmış olan staj etkisiyle birlikte ayrıca mesleki tanıtım günleri, konferans ve seminer vb. etkinlikler nedeniyle bu mesleğin tercih edilmesinde etkili olan değişkenlerin yer aldığı grup faktör 3 mesleki deneyim olarak sınıflandırılmıştır.

Faktör 4- Çevre Etkisi: Ailenin, arkadaşların kısaca yakın çevrenin etkisi ve meslek mensubu olup örnek aldıkları kişilerin etkisi meslek tercihinde önemli rol oynamaktadır. Bu değişkenler Faktör 4 çevre etkisi kapsamında yer almaktadır.

Faktör 5- Çalışma Şartları: Sorumluluk alma, disiplinli ve düzenli çalışma, risk alma, dinamik bir çalışma ortamı içerisinde olma gibi koşulların sağlanması bu meslek seçiminde etkili olup "Çalışma Şartları" isimli faktör 5 içerisinde yer almaktadır.

Faktör 6- Bağımsız Çalışma: Bu mesleği icra ederken serbest çalışma koşullarına sahip olunması bu mesleğin seçiminde etkili olup, "Bağımsız Çalışma" isimli faktör içerisinde yer almaktadır.

Faktör 7- Mesleki Gelişim: Yaratıcılığı öne çıkaran ve mesleki gelişim için fırsat sağlayan bir meslek olması “Mesleki Gelişim” isimli faktör 7 kapsamındadır.

5.3. Okumakta Olduğu Bölüm ile Faktörler Arasındaki İlişki

Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye, Ekonometri ve Sosyal Hizmetler olmak üzere altı bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerde okuyan öğrencilerle faktörler arasındaki ilişki için ANOVA (Analyses of Variance) analizi uygulanmıştır. Faktör 4: Çevre Etkisi, Faktör 5: Çalışma Şartları ve Faktör 7: Mesleki Gelişim arasında anlamlı bir ilişki sonucuna ulaşılamamıştır.

Tablo-4: Faktör 1: Kişisel Tercihler İle Okuduğu Bölüm Arasındaki İlişki

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Sig.
20- Yaşam tarzına uygun bir meslek olduğu için tercih edeceğim	Gruplar Arası	,841	,210	,187	,945
	Gruplar içi	1177,884	1,124		
	Toplam	1178,726			
21- Muhasebe mesleğini yapabilecek kabiliyetim olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	15,613	3,903	3,276	,011
	Gruplar içi	1248,594	1,191		
	Toplam	1264,207			
22- Diğer mesleklere girmemi kolaylaştıracak bilgi ve beceriyi kazandıracığı için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	18,971	4,743	4,649	,001
	Gruplar içi	1069,236	1,020		
	Toplam	1088,207			
23- Sayısal verilerle uğraşmayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	48,664	12,166	8,470	,000
	Gruplar içi	1505,302	1,436		
	Toplam	1553,966			
24- Beklentilerimi karşılayacak bir meslek olduğu için tercih edeceğim	Gruplar Arası	21,385	5,346	5,432	,000
	Gruplar içi	1031,347	,984		
	Toplam	1052,731			

27- Risk almayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	18,823	4,706	3,906	,004
	Gruplar içi	1262,620	1,205		
	Toplam	1281,443			
29- Bu mesleği yaparken mutlu olacağıma inandığım için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	8,596	2,149	1,809	,125
	Gruplar içi	1245,292	1,188		
	Toplam	1253,888			
30- Muhasebe dersi ilgimi çektiği için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	22,094	5,524	4,011	,003
	Gruplar içi	1443,205	1,377		
	Toplam	1465,299			

Tablo-4 ANOVA testi sonucuna göre okuduğu bölüm ve Faktör 1 Kişisel Tercihler arasındaki ilişki sonucuna göre aşağıdaki sorulara verilen cevaplar arasında anlamlı bir ilişki varlığı tespit edilmiştir (Sig. < 0,05):

Soru 21- Muhasebe mesleğini yapabilecek kabiliyetim olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 22- Diğer mesleklere girmemi kolaylaştıracak bilgi ve beceriyi kazandıracığı için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 23- Sayısal verilerle uğraşmayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 24- Beklentilerimi karşılayacak bir meslek olduğu için tercih edeceğim.

Soru 27- Risk almayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 30- Muhasebe dersi ilgimi çektiği için bu mesleği tercih edeceğim.

Öğrencilerin okuduğu bölüm ve Faktör 1 Kişisel Tercihlerle ilgili sorular arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilen sorular için ayrıca Scheffe Posthoc Testi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda belirlenen ilişkinin hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına Tablo-5'te yer verilmiştir.

Tablo-5: Okuduğu bölüm ve Faktör 1: Kişisel Tercihler Arasındaki İlişkiyle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

Soru	Okuduğu Bölüm (i)	Okuduğu Bölüm (j)	$X_i - X_j$	Sh_x	Sig.
Muhasebe mesleğini yapabilecek kabiliyetim olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,12732	,09676	,785
		İktisat	,14706	,11624	,809
		Maliye	,35018	,10019	,016
		Ekonometri	,14837	,13496	,877
Diğer mesleklere girmemi kolaylaştıracak bilgi ve beceriyi kazandıracağı için bu mesleği tercih edeceğim.	İşletme	İktisat	,24884	,09935	,181
		Maliye	,27479	,08304	,028
		Kamu Yönetimi	-	,08954	1,000
		Ekonometri	,25015	,11789	,343
	Kamu Yönetimi	İşletme	,01275	,08954	1,000
		İktisat	,26159	,10757	,207
		Maliye	,28755	,09271	,048
		Ekonometri	,26291	,12489	,351
Sayısal verilerle uğraşmayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,22095	,10624	,364
		İktisat	,16754	,12763	,786
		Maliye	,49707	,11001	,000
		Ekonometri	-	,14819	,739
			,20877		
Beklentilerimi karşılayacak bir meslek olduğu için tercih edeceğim.	Ekonometri	İşletme	,42972	,13988	,052
		İktisat	,37632	,15675	,218
		Maliye	,70584	,14276	,000
		Kamu Yönetimi	,20877	,14819	,739
	Kamu Yönetimi	İşletme	,29805	,08794	,022
		İktisat	,19511	,10564	,492
		Maliye	,39084	,09106	,001
		Ekonometri	,10301	,12266	,951

Risk almayı sevdiğim için bu mesleği tercih edeceğim.	İşletme	İktisat	,15364	,10796	,731
		Maliye	,31315	,09024	,017
		Kamu	,17212	,09730	,537
		Yönetimi	-	,12811	,991
		Ekonometri	,06873		
Muhasebe dersi ilgimi çektiği için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,06261	,10402	,985
		İktisat	,33390	,12497	,130
		Maliye	,34322	,10771	,039
		Ekonometri	,15363	,14510	,891

Tablo-5 Scheffe testi sonuçları aşağıdaki maddeler halinde yorumlanarak özetlenebilir:

- Kamu yönetimi bölümündeki öğrenciler maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğini yapabilecekleri kabiliyetlerinin daha üstün olduğunu düşünmektedirler.
- İşletme ve Kamu Yönetimi bölümlerinde okuyan öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğinin, bu meslek ile ilişkili diğer mesleklere girmek için gerekli bilgi ve beceriyi kazandıracığını düşünmektedirler.
- Kamu yönetimi bölümü öğrencileri Maliye bölümündeki öğrencilere göre sayısal verilerle uğraşmayı daha çok sevdiği için bu mesleği tercih edeceklerini belirtmişlerdir.
- Ekonometri bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre, kamu yönetimi bölümündeki öğrencilerin İşletme ve Maliye bölümlerindeki öğrencilere göre muhasebe mesleğinin seçtikleri takdirde beklentilerini karşılayacağını düşünmektedirler.
- İşletme bölümündeki öğrenciler Maliye bölümündeki öğrencilere göre risk almayı daha çok sevdikleri için muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmektedirler.
- Kamu yönetimi bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe dersi daha çok ilgilerini çektiği için muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmektedirler.

Tablo-6: Faktör 2: Saygınlık ve Sosyal Statü Beklentisi ile Okuduğu Bölüm Arasındaki İlişki

		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Sig.
1- Kazancı yüksek bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	17,763	4,441	4,178	,002
	Gruplar içi	1113,846	1,063		
	Toplam	1131,609			
7- Toplumda saygın bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	13,083	3,271	3,153	,014
	Gruplar içi	1087,037	1,037		
	Toplam	1100,120			
8- Belli bir sosyal statüye sahip bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	6,905	1,726	1,591	,174
	Gruplar içi	1137,256	1,085		
	Toplam	1144,161			
9- Güven esasına dayalı bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	16,567	4,142	4,101	,003
	Gruplar içi	1058,483	1,010		
	Toplam	1075,050			
10- Kariyer yapmaya imkan tanıyan bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	14,020	3,505	3,369	,009
	Gruplar içi	1090,375	1,040		
	Toplam	1104,395			
14- Gelecekte geçerliliğini koruyan bir meslek olduğunu düşündüğüm için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	25,696	6,424	6,561	,000
	Gruplar içi	1026,141	,979		
	Toplam	1051,837			
15- Günümüzde ihtiyaç duyulan bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Gruplar Arası	7,571	1,893	1,921	,105
	Gruplar içi	1032,465	,985		
	Toplam	1040,036			
28- İş olanakları fazla olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	15,464	3,866	3,420	,009
	Gruplar içi	1184,860	1,131		
	Toplam	1200,325			

Tablo-6 ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin okuduğu bölüm ile Faktör 2 Saygınlık ve Sosyal Statü Beklentisi kapsamında yer alan aşağıdaki anket soruları arasında anlamlı bir ilişki varlığı tespit edilmiştir (Sig. < 0,05):

Soru 1- Kazancı yüksek bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 7- Toplumda saygın bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 9- Güven esasına dayalı bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 10- Kariyer yapmaya imkan tanıyan bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 14 - Gelecekte geçerliliğini koruyan bir meslek olduğunu düşündüğüm için bu mesleği tercih edeceğim.

Soru 28- İş olanakları fazla olduğu için bu mesleği tercih edeceğim

Öğrencilerin okuduğu bölüm ve Faktör 2 Saygınlık ve Sosyal Statü beklentisiyle ilgili seçenekler arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilen sorular için ayrıca scheffe posthoc testi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda belirlenen ilişkinin hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan scheffe testi sonuçlarına Tablo-7’de yer verilmiştir.

Tablo-7: Okuduğu bölüm ve Faktör 2: Saygınlık ve Sosyal Statü Beklentisi Arasındaki İlişkinin Scheffe Testi Sonuçları

Soru	Okuduğu Bölüm (i)	Okuduğu Bölüm (j)	$X_i - X_j$	Sh_x	Sig.
Kazancı yüksek bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,26357	,09139	,081
		İktisat	,16798	,10979	,673
		Maliye	,35092	,09463	,008
		Ekonometri	,06667	,12747	,991
Toplumda saygın bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,30545	,09028	,022
		İktisat	,23734	,10846	,310
		Maliye	,22308	,09348	,224

		Ekonometri	,11103	,12593	,941
Güven esasına dayalı bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Kamu Yönetimi	İşletme	,16061	,08909	,517
		İktisat	,40558	,10702	,006
		Maliye	,22857	,09225	,190
		Ekonometri	,06216	,12426	,993
Kariyer yapmaya imkan tanıyan bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.	Kamu Yönetimi	İşletme	,20752	,09042	,262
		İktisat	,37199	,10863	,020
		Maliye	,25495	,09362	,116
		Ekonometri	,14436	,12612	,860
Gelecekte geçerliliğini koruyan bir meslek olduğunu düşündüğüm için bu mesleği tercih edeceğim.	İşletme	İktisat	,31579	,09733	,033
		Maliye	,26624	,08135	,031
		Kamu Yönetimi	-	,08772	,938
	Kamu Yönetimi	Ekonometri	-	,11549	1,000
		İşletme	,07845	,08772	,938
		İktisat	,39424	,10538	,008
		Maliye	,34469	,09082	,006
	Ekonometri	,06792	,12235	,989	

Tablo-7 Scheffe testi sonuçları aşağıdaki maddeler halinde yorumlanarak özetlenebilir:

- Kamu yönetimi bölümündeki öğrenciler Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğinin kazancının yüksek olması bu mesleği seçmelerinde daha etkilidir.
- Kamu yönetimi bölümündeki öğrenciler İşletme bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğinin toplumda saygın olması nedeniyle meslek tercihlerinde daha etkindir.

- Kamu yönetimi bölümündeki öğrenciler İktisat bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmelerindeki nedenin güven esasına dayalı bir meslek olması düşüncesi daha baskındır.
- Kamu yönetimi bölümündeki öğrenciler İktisat bölümündeki öğrencilere göre bu mesleği seçmelerindeki sebebin kariyer yapmaya imkan tanınması düşünceleri daha etkilidir.
- İşletme bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre ve aynı zamanda Kamu yönetimi bölümündeki öğrencilerin İktisat ve Maliye bölümlerindeki öğrencilere göre muhasebe mesleğinin gelecekte geçerliliğini koruyan bir meslek dalı olarak düşünmeleri bu mesleği seçmelerinde daha etkili oldukları Tablo-7'den anlaşılmaktadır.

Tablo-8: Faktör 3: Mesleki Deneyim İle Okuduğu Bölüm Arasındaki İlişki

	Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	Sig.	
Önceki iş tecrübelerimin etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Gruplar Arası	3,253	,813	,731	,571
	Gruplar içi	1166,435	1,113		
	Toplam	1169,689			
Bu alanda staj yapmış olmamın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Gruplar Arası	17,637	4,409	3,630	,006
	Gruplar içi	1272,995	1,215		
	Toplam	1290,632			
Bu alanda katılmış olduğum etkinlikler nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Gruplar Arası	3,872	,968	,813	,517
	Gruplar içi	1247,376	1,190		
	Toplam	1251,248			
Almış olduğum eğitimin etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası	15,625	3,906	2,754	,027
	Gruplar içi	1486,292	1,418		
	Toplam	1501,916			

Tablo-8 ANOVA testi sonuçlarına göre okuduğu bölüm ve Faktör 3 Mesleki Deneyim arasındaki ilişki sonucuna göre aşağıdaki anket soruları arasında anlamlı bir ilişki varlığı tespit edilmiştir (Sig. < 0,05):

Soru 13- Bu alanda staj yapmış olmamanın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek.

Soru 18- Almış olduğum eğitimin etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim.

Tablo-9: Okuduğu bölüm ve Faktör 3: Mesleki Deneyim Arasındaki İlişkiyle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

Soru	Okuduğu Bölüm (i)	Okuduğu Bölüm (j)	$X_i - X_j$	Sh_x	Sig.
Bu alanda staj yapmış olmamanın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	İktisat	İşletme	,26084	,10841	,216
		Maliye	,34071	,11154	,049
		Kamu Yönetimi	,13521	,11737	,857
		Ekonometri	-	,14414	1,000
Almış olduğum eğitimin etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	İşletme	İktisat	,02322	,11714	1,000
		Maliye	,29958	,09791	,049
		Kamu Yönetimi	,13475	,10557	,803
		Ekonometri	,02848	,13899	1,000

Tablo-9 Scheffe testi sonuçları aşağıdaki maddeler halinde yorumlanarak özetlenebilir:

- İktisat bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmelerindeki baskın sebep bu alanda yapmış oldukları stajlardır.
- İşletme bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmelerindeki baskın sebep almış oldukları eğitimin etkisidir.

Tablo-10: Faktör 6: Bağımsız Çalışma İle Okuduğu Bölüm Arasındaki İlişki

	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	16,415	4,104	3,723	,005
Gruplar içi	1155,046	1,102		
Toplam	1171,461			

Tablo-10 ANOVA testi sonuçlarına göre okuduğu bölüm ve Faktör 6 Bağımsız Çalışma kapsamında yer alan serbest çalışma imkânı sunan bir meslek olmasıyla arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Sig. < 0,05).

Tablo-11: Okuduğu bölüm ve Faktör 6: Bağımsız Çalışma Arasındaki İlişkiyle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

Soru	Okuduğu Bölüm (i)	Okuduğu Bölüm (j)	$X_i - X_j$	Sh_x	Sig.
Serbest çalışma imkânı sunan bir meslek	Kamu Yönetimi	İşletme	,08965	,09306	,920
		İktisat	,24135	,11180	,325
		Maliye	,31538	,09636	,031
		Ekonometri	,30451	,12981	,240

Tablo-11 scheffe testi sonucuna göre; Kamu Yönetimi bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmelerindeki etkili sebebin muhasebe mesleğinin serbest çalışma imkanı sunmasıdır.

5.4. Lise Mezuniyet Türü ile Faktörler Arasındaki İlişki

Faktörlerle ankete katılan öğrencilerin mezun olduğu lise türü arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığına yönelik Anova testi uygulanmıştır. Faktör 1 Kişisel Tercihler, Faktör 2 Saygınlık Ve Sosyal Statü Beklentisi, Faktör 4 Çevre Etkisi, Faktör 6 Bağımsız Çalışma ve Faktör 7 Mesleki Gelişim ankete katılan öğrencilerin mezun olduğu lise türü arasında anlamlılık değerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Öğrencilerin mezun olduğu lise türü arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu faktörlerin ilişki tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo-12: Mesleki Deneyim ve Çalışma Şartlarının Mezun Olunan Lise Türüyle Arasındaki İlişki

	Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	Sig.	
(F.3) Bu alanda staj yapmış olmamın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Gruplar Arası Gruplar içi Toplam	22,840 1267,793 1290,632	7,613 1,209	6,299	,000
(F.5) Arkadaşlarımın etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Gruplar Arası Gruplar içi Toplam	9,256 954,661 963,916	3,085 ,911	3,387	,018

Faktör 3 Mesleki Deneyim ve Faktör 5 Çevrenin Etkisi öğrencilerin mezun olduğu lise türü arasında sig. değerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

Tablo-13: Lise mezuniyet Türü ve Staj Yapmış Olmak ve Arkadaşların Etkisiyle Meslek Tercih Edilmesiyle İlgili Scheffe Testi Sonuçları

Soru	Okuduğu Bölüm (i)	Okuduğu Bölüm (j)	$X_i - X_j$	Sh_x	Sig.
Bu alanda staj yapmış olmamın etkisi nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	,34670	,09560	,004
		Düz Lise	,21675	,09481	,157
		Diğer Liseler	-	,13068	,985
			,05044		
	Diğer Liseler	Meslek Lisesi	,05044	,13068	,985
		Anadolu Lisesi	,39714	,12105	,013
Arkadaşların etkisi nedeniyle bu mesleği tercih edeceğim	Düz Lise	Anadolu Lisesi	,26719	,12042	,178
		Düz Lise	-	,08231	,953
	Meslek Lisesi	Meslek Lisesi	,04785	,07038	,590
		Anadolu Lisesi	-	,10455	,021

Diğer Liseler	- ,32710
----------------------	-------------

Tablo-13 Scheffe testine göre Faktör 3 Mesleki Deneyim kapsamında yer alan muhasebe mesleği alanında staj yapmış olmak meslek lisesi mezunu ve açık lise, fen lisesi vd.(diğer) lise mezunu öğrencilerinin anadolu lisesi mezunu öğrencilerine göre meslek seçiminde etkisi daha fazladır. Faktör 5 Çevre Etkisi kapsamında yer alan muhasebe mesleğini seçmek için arkadaşlarının etkisi düz lise mezunu öğrencilerinin diğer lise grubunda yer alan açık lise, fen lisesi vb. liselerden mezun olan öğrencilere göre daha fazladır.

5.5. Cinsiyet ile Faktörler Arasındaki İlişki

Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesindeki toplam 1053 öğrenciye uygulanmış anketin %41,1'i erkek (433), %58,9'u kadın (620) öğrenciden oluşmaktadır. Cinsiyet ile faktör analizi sonucu tespit edilmiş 7 faktör kapsamında yer alan sorular arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmaması Independent Sample T Testi uygulanarak analiz edilmiştir.

Tablo-14: Faktörlerle Cinsiyet Arasında Anlamlı İlişki Tespit Edilen Anket Sorularının Grup İstatistikleri

Grup İstatistiği					
	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Hatası
	Kadın	620	3,0855	,98819	,03969
Güven esasına dayalı bir meslek	Erkek	433	3,3695	1,08747	,05226
	Kadın	620	3,4839	,95186	,03823
Arkadaşlarımın etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Erkek	433	2,1617	1,06141	,05101
	Kadın	619	2,0162	,87378	,03512
Disiplinli ve düzenli çalışma	Erkek	433	3,1640	1,03118	,04956

gerektiren bir meslek	Kadın	620	3,4113	,95295	,03827
Sorumluluk almayı gerektiren meslek	Erkek	433	3,3418	1,01312	,04869
	Kadın	620	3,5048	,93313	,03748
Bu alanda katılmış olduğum etkinlikler nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Erkek	433	2,5612	1,09357	,05255
	Kadın	620	2,4548	1,08726	,04367

Independent Sample T Testi uygulanması sonucu öncelikle Tablo-15 Levene Test'ine göre varyansların homojenliği test edilmiştir. Tablo-15 Levene Testi sonrasında aşağıdaki anket sorularıyla cinsiyet arasında T testindeki anlamlılık değerinin $< 0,05$ olması nedeniyle %95 güvenle anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

- Arkadaşlarımın etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim (Tablo-15 Levene's Test Sig. $< 0,05$; Grupların varyansları homojen değildir).
- Disiplinli ve düzenli çalışma gerektiren bir meslek olduğu için bu mesleği tercih edeceğim (Tablo-15 Levene's Test Sig. $> 0,05$; Grupların varyansları homojendir).
- Sorumluluk almayı gerektiren meslek olduğu için tercih edeceğim (Tablo-15 Levene's Test Sig. $> 0,05$; Grupların varyansları homojendir).

Tablo-15: Levene's Testi

		Levene's Test			
		F	Sig.	t	Sig.(2-tailed)
Kazancı yüksek bir meslek olduğu için	Varyansların eşit olduğu varsayımı	5,589	0,18	-,783	,434
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı			-,767	,443
Güven esasına dayalı bir meslek	Varyansların eşit olduğu varsayımı	13,399	,000	-	0,71
	Varyansların eşit olduğu varsayımı			-	0,78

	olmadığı varsayımı				1,766	
Bu alanda katılmış olduğum etkinlikler nedeniyle tercih edeceğim bir meslek	Varyansların eşit olduğu varsayımı	4,681	0,31	1,558	,119	
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı			1,557	,120	
Arkadaşlarının etkisi olduğu için bu mesleği tercih edeceğim	Varyansların eşit olduğu varsayımı	30,914	,000	2,431	,015	
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı			2,350	,019	
Disiplinli ve düzenli çalışma gerektiren bir meslek	Varyansların eşit olduğu varsayımı	4,162	0,42	-	,000	
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı			4,006		
Sorumluluk almayı gerektiren meslek	Varyansların eşit olduğu varsayımı	5,532	0,19	-	,007	
	Varyansların eşit olmadığı varsayımı			2,693		
				-	,008	
				2,654		

Tablo-14 Grup İstatistikleri ve Tablo-15 Independent Sample T Testi Sonuçlarına göre Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesindeki çeşitli bölümlerde öğrenim görmekte olan erkek ve kadın öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunan anket soruları maddeler halinde sıralanarak açıklanmıştır:

- Tablo-14'e göre erkek öğrencilerin ortalaması (2,1617) yüksek olduğu için erkek öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmesindeki etkili sebep arkadaş çevresinin etkili olmasıdır [Tablo-15 t-testindeki Sig.(2-tailed).<0,05].
- Tablo-14'e göre bayan öğrencilerin ortalaması (3,4113) yüksek olduğu için bayan öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmesindeki etkili sebep muhasebe mesleğinin disiplinli ve düzenli çalışma gerektiren bir meslek olmasıdır [Tablo-15 t-testindeki Sig.(2-tailed).<0,05].
- Tablo-14'e göre bayan öğrencilerin ortalaması (3,5048) yüksek olduğu için bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmesindeki etkili sebep muhasebe mesleğinin

sorumluluk almayı gerektiren bir meslek olmasıdır [Tablo-15 t-testindeki Sig.(2-tailed).<0,05].

6. SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye ve Ekonometri bölümlerinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebeyle ilgili bir mesleği tercih ederken aile, arkadaş, çevre tavsiyesi, kariyer beklentisi, muhasebe derslerine duyduğu ilgi düzeyi, vb. nedenlerden hangi faktörlerin etkili olduğunun araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe eğitimi alan %41,1 erkek, %58,9 u kadın öğrenci olmak üzere toplam geçerli 1053 anketten elde edilen bilgilerle bir veri seti oluşturulmuştur.

Veriler SPSS 23 (Statistical Package for the Social Sciences) programına girilerek analiz edilmiştir. Analiz aşamasında öncelikle verilerin geçerlilik ve güvenilirliği test edilmesi için Cronbach's Alfa testi uygulanmıştır. Bunun sonucunda Cronbach's Alpha test değeri %87,1 çıkmıştır. Geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonucunda ölçek kullanılması uygun görülmüş olup, sonraki aşamada 30 sorudan oluşan anket kullanılarak elde edilen veriler için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda elde edilen verilerin boyutu, muhasebe mesleği seçiminde etkili olan 7 faktöre indirgenmiştir. Bu faktörler; Faktör 1 Kişisel Tercihler, Faktör 2 Saygınlık Ve Sosyal Statü Beklentisi, Faktör 3 Mesleki Deneyim, Faktör 4 Çevre Etkisi, Faktör 5 Çalışma Şartları, Faktör 6 Bağımsız Çalışma, Faktör 7 Mesleki Gelişim olarak isimlendirilmiştir.

Faktör analizi sonrasında faktör gruplarıyla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ndeki İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye ve Ekonometri bölümlerinde okuyan öğrencilerin okumakta olduğu bölüm, öğrencilerin mezun olduğu lise türü ve cinsiyetle ilişkileri incelenmiştir. Meslek seçiminde Faktör 1 Kişisel Tercihler, Faktör 2 Saygınlık Ve Sosyal Statü Beklentisi, Faktör 3 Mesleki Deneyim, , Faktör 6 Bağımsız Çalışma ile öğrencilerin okumakta oldukları bölümler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Genel olarak Kamu Yönetimi bölümünde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, maliye bölümünde muhasebe eğitimi alan öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçmelerinde Faktör 1 Kişisel Tercihleri daha etkili olduğu ANOVA analizi sonucu anlaşılmaktadır. İşletme

bölümündeki öğrencilerin ise maliye bölümündeki öğrencilere göre risk almayı sevmesinin muhasebe mesleğini seçmelerinde etkili olduğu Tablo-5'ten anlaşılmaktadır. Genel olarak kamu yönetimi bölümünde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin Faktör 2 Saygınlık Ve Sosyal Statü Beklentisi muhasebe alanındaki meslek seçiminde etkili olduğu Tablo-7'de görülmektedir. Faktör 3 Mesleki Deneyim kapsamında yer alan muhasebe alanında staj yapmış olmanın ve almış oldukları eğitim muhasebe mesleğini seçmede etkili olduğu Tablo-8'den görülmektedir. İşletme bölümündeki öğrencilerin Maliye bölümündeki öğrencilere göre almış oldukları eğitim muhasebe mesleğini seçmelerinde daha etkili olduğu Tablo-9'daki scheffe test değerlerinden anlaşılmaktadır. Faktör 6 Bağımsız Çalışma isteği muhasebe mesleği seçmede kamu yönetimi bölümü öğrencilerinin maliye bölümündeki öğrencilere göre etkisinin daha fazla olduğu Tablo-11'deki sonuçlardan anlaşılmaktadır.

Meslek seçiminde etkili olan Faktör 3 Mesleki Deneyim kapsamında yer alan muhasebe mesleği alanında staj yapmış olmanın ve Faktör 5 Çevre Etkisi kapsamında yer alan arkadaşların etkisiyle mezun olunan lise türü arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Meslek lisesi mezunu öğrencilerinin Anadolu Lisesi mezunu öğrencilere göre muhasebe mesleğini seçme düşüncelerinde yapmış oldukları stajın etkisinin daha fazla olduğu bulunmuştur. Düz lise mezunu öğrencilerin, diğer (açık lise, fen lisesi vd.) lise mezunu öğrencilere göre arkadaş çevresinin muhasebe mesleğini seçmeyi düşünmelerinde etkisi daha fazladır.

Tablo-14 ve 15'e göre muhasebe eğitimi alan kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğinin disiplinli ve düzenli çalışma gerektiren bir meslek ve sorumluluk almayı gerektiren bir meslek olması, muhasebe mesleğini seçme düşüncelerinde etkili olduğu görülmektedir. Muhasebe eğitimi alan erkek öğrencilerin muhasebe eğitimi alan kadın öğrencilere göre arkadaş çevrelerinin muhasebe mesleğini seçme düşüncelerindeki etkisinin daha fazla olduğu analiz bulgularından anlaşılmaktadır.

Genel olarak bu çalışma sonucunda özellikle verilen muhasebe eğitiminin, öğrencilere yönelik düzenlenen etkinliklerin, yakın çevre etkisinin, meslek çalışma şartlarının muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmelerinde önemli olduğu görülmektedir. Bu nedenle muhasebe eğitimini gerçekleştiren eğitim personelinin ve muhasebe meslek faaliyetini sürdüren kişilerin, muhasebe eğitimi alan

öğrencilerin muhasebe alanındaki meslek seçmelerinde önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akın, O., ve Kürşat Onat, O., (2015). "Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörleri: Demografik Farklılaşmalar Üzerine Bir Araştırma" *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, Sayı:15, 297-312.
- Bulca, H., ve Erem, I., (2014). "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe ve Finans Eğitimine Yönelik Düşünceleri: Uşak Üniversitesi'nde Bir Araştırma" *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:7, Sayı:3, 67-94.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş., (2012) *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, Pegem Akademi, 2. Baskı, Ankara.
- Dinc, E. (2008). "Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksekokulu –Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:16, Sayı: 2, 90-106.
- Ekşi, İ. H., Özçalıcı, M. ve Büyükkonuklu, B., (2011) "Meslek Algılanmasında Etkili Olan Faktörler: Muhasebecilik Örneği" *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:52, 67-80.
- Kutlu, H. A., (2010). "Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirilmesi Açısından Değerlendirilmesi", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 46, 232-246.
- Sürmen, Y. ve Aygün, D., (2013) "Muhasebe Çevresi ve Çevrenin Muhasebeye Etkisi", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Sayı: 7, 358-381.
- Şengel, S., (2011) "Türkiye'de muhasebe meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 50, 167-180.
- Odia, J.O ve Ogiedu, K.O (2013) "Factors Affecting the Study of Accounting in Nigerian Universities", *Journal of Educational and Social Research*, Cilt: 3, ,Sayı: 3, 89-96.

Yayla, H. E. ve Cengiz, E., (2005) “Muhasebe Mesleğinin Tercih Edilmesinde Etkili olan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği”, *Muhasebe ve Denetim Bakış*, Sayı: 16, 147-168.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y., (2007) “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Artırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme” *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı:1, 115-136.

20194 Sayılı Resmi Gazete, 13.06.1989, 3568 Sayılı *Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu*.